

**UCHWAŁA NR XXIII/271/21
RADY MIEJSKIEJ W TRZEBNICY**

z dnia 25 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla
Gminy Trzebnica na rok 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 713. ze zm.) w związku z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277 ze zm.) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu w narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2050) Rada Miejska w Trzebnicy uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Trzebnica na 2021 rok oraz zasady jego realizacji, określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Burmistrza Gminy Trzebnica do zabezpieczenia środków finansowych w budżecie gminy, w celu realizacji przyjętego Programu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Trzebnica.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Trzebnicy.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Trzebnicy

Mateusz Stanisław

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Trzebnica na
2021 rok.
WSTĘP**

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z alkoholem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo.

Alkohol jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, ale ponieważ powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który poprzez stosowne regulacje prawne stara się ograniczać rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstawaniu. W przypadku alkoholu potrzeba prawnego uregulowania, czyli interwencji „zewnętrznej” za pomocą prawa, wynika również z braku możliwości rozwiązania tych problemów za pośrednictwem innych środków.

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 roku) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, odpowiedzialny jest za ponad 60 rodzajów chorób i urazów.

Rozmiary problemów związanych z alkoholem to również wysokie koszty społeczne i ekonomiczne, jakie ponoszą budżety państw. Koszty te szacowane są przez Światową Organizację Zdrowia na poziomie 1,3 % PKB, tj. w przypadku Polski ok. 17,5 mld. zł.

Jak podaje Światowa Organizacja Zdrowia w „Europejskim Raporcie Zdrowia” (wydanie z 2012 roku) nadużywanie alkoholu jest przyczyną niemal 6,5 % ogółu zgonów w Europie.

Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, ale także psychologiczne i społeczne.

Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji nadużywania środków psychoaktywnych stale utrzymuje tendencję wzrostową.

„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień dla Gminy Trzebnica na rok 2021”, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713, ze zm.), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277, z późn. zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.

Program zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Gminie Trzebnica opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały wskazówki wynikające z „Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”. Wykorzystano również publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii”.

I. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek corocznego uchwalania niniejszego Programu wynika wprost z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.). Obowiązek ten wynika także z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).

II. DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ W GMINIE TRZEBNICA

Dla potrzeb opracowania Programu w Gminie Trzebnica w drugiej połowie 2020 roku przeprowadzono Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Diagnoza i analiza problemów społecznych jest podstawą opracowania celów głównych, szczegółowych i konkretnych zadań Programu.

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ółówek i obejmowały mieszkańców gminy Trzebnica, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania dowolnym momencie. badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 28 mężczyzn oraz 122 kobiety. Średnia wieku respondentów wyniosła 28,4 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i do-palacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostaną udzielone odpowiedzi.

Liczebność grup badanych:

Szkoły Podstawowe uczniowie klas 4 - 6 (SP4-6)	408
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	430
Łącznie	838

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy
- nieporządane zachowania wśród dzieci i młodzieży.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Trzebnica wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Dorośli mieszkańcy gminy

· Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie krajobrazu, np. poprzez śmiecenie oraz zanieczyszczenie powietrza i wody. Z pewnością w tych sferach gromadzą się największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań umożliwiających przeciwdziałanie zanieczyszczeniom lokalnego środowiska oraz dbałość o estetykę i czystość gminy, co ma wpływ na zdrowie mieszkańców. Subiektywnie postrzegane zanieczyszczenie środowiska może prowadzić do komplikacji zdrowotnych, a także do ogólnego niezadowolenia z zamieszkiwanej okolicy. W ostatnich latach zauważa się też wzrost zainteresowania sprawami środowiska i klimatu wśród mieszkańców polskich miast i gmin.

· Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Trzebnica odzwierciedlają postawy o średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy piją dość regularnie - największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w miesiącu (59%), 7% mieszkańców pije alkohol kilka razy w tygodniu, a 6% raz w tygodniu, jednak spożywają małe ilości alkoholu - badani deklaruwali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (61%).

· Wydaje się konieczne przede wszystkim przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Trzebnica kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym i regularnym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

· Badani respondenci deklarują, że w swoim środowisku mają pojedyncze przypadki osób przyjmujących substancje odurzające, tj. narkotyki i dopalacze. 71% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

· Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Trzebnica jest rzadkie - 7% respondentów zna osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, tyle samo respondentów podejrzewa, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają tego problemu. Natomiast w zakresie opinii wychowawczych mieszkańcy przeważnie przejawiają postawy, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania. Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z akceptacją 97% mieszkańców. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z akceptacją 93% respondentów. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.

· Zjawisko cyberprzemocy w deklaracjach mieszkańców stanowi umiarkowanie rzadkie zjawisko - dostrzega go 15% badanych, w przeciwieństwie do kwestii uzależnienia od nowych mediów i urządzeń elektronicznych - niemal każdy (80%) z mieszkańców postrzega ją jako problem powszechny.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy nie do końca odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku, aż 70% badanych rzadko sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 10% w ogóle tego nie robi. W przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Trzebnica, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo starszych uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

Dzieci i młodzież szkolna

·Uczniowie przeważnie dobrze czują się w swojej klasie i szkole (SP 4-6 - łącznie dobrze i raczej dobrze 94% i SP 7-8 - łącznie 87%), natomiast wśród tych uczniów, którzy deklarują złe samopoczucie i chcieliby zmienić klasę najwięcej jest tych z klas 7-8 szkół podstawowych (13%).

·Ponad połowa uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (64% 4-6SP; 52% 7-8SP). Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że doświadcza przemocy w szkole kilka razy w tygodniu (8% 4-6SP; 10% 7-8 SP), a nawet codziennie (1% 4-6SP; 6% 7-8 SP).

·Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem i papierosami. Biorąc pod uwagę wyniki ankiet należy zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę sięgania po alkohol w grupie uczniów klas starszych. Inicjację alkoholową ma za sobą 23% uczniów. W tym przypadku bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu uzależnień i zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu.

·Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

·W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się szeroka edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

·Dodatkowo, należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. Także nauczyciele mogą podsuwać uczniom na lekcjach adresy ciekawych stron, związane w jakiś sposób z przedmiotem lekcji.

III. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka:

CZYNNIKI RYZYKA

1. przemoc rówieśnicza

2. odrzucenie przez rówieśników
3. słaba więź ze szkołą
4. niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
5. destrukcyjna grupa rówieśnicza
6. niepowodzenia szkolne

CZYNNIKI CHRONIĄCE

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy[#].

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmocnienie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi”, sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o ogólnym charakterze. Mianowicie:

- 1) nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmocnienie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- 2) do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.
- 3) efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- 4) wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wpierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”;
- 5) działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność planowania cyklicznych działań. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnych

i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- 1) zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- 2) wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- 3) wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- 4) wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawności; o kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego - głównych środowisk, w których funkcjonują.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałaniu przemocy poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Trzebnica oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Z Cele szczegółowe

1. Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez:

- 1) koncentrowanie i kompleksowość działań we wszystkich środowiskach (przedszkola, szkoły, rodzina, środowiska rówieśnicze) oraz wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów przedszkolnych, szkolnych, rodzinnych i wychowawczych, rówieśniczych, liczba uczestników tych programów, liczba realizatorów.

- 2) doskonalenie i integrowanie treści programów profilaktyki problemowej zapobiegającej szerokiemu spektrum zachowań ryzykownych;

Wskaźniki: liczba zgłoszonych do realizacji programów o udoskonalonej i zintegrowanej treści programowej.

- 3) doskonalenie metod i form oddziaływań profilaktycznych oraz stosowanie skutecznych strategii profilaktycznych;

Wskaźniki: liczba realizatorów działań profilaktycznych, którzy podwyższyli swoje kwalifikacje, liczba programów zawierających nowe metody i formy oddziaływań.

- 4) monitorowanie działań profilaktycznych;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba uczestników, ilość wyników pochodzących z ewaluacji poszczególnych działań, wysokość środków przeznaczonych na realizację działań.

2. Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, poprzez:

- 1) edukowanie i informowanie, w tym zwłaszcza edukacja publiczna;

Wskaźniki: ilość medialnych akcji informacyjnych, ilość zrealizowanych edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do ogółu odbiorców, liczba uczestników.

- 2) promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez kampanie, festyny, imprezy dla mieszkańców Gminy Trzebnica, zajęcia integracyjne, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży;

Wskaźniki: liczba kampanii, liczba imprez, liczba uczestników, liczba realizatorów.

3. Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:

- 1) realizację programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci i młodzieży; *Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników.*
- 2) działania służb oraz innych podmiotów i osób mające na celu zmniejszenie dostępu osób nieletnich do alkoholu, poprzez szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych oraz poprzez kontrole sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, Ilość przeprowadzonych kontroli, wyniki otrzymane z porównania z wynikami poprzednich kontroli.

4. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób mających problemy związane z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, zwłaszcza dla osób uzależnionych, poprzez:

- 1) udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej w Punkcie Konsultacyjnym;

Wskaźniki: ilość przeprowadzonych konsultacji specjalistycznych, zajęć terapeutycznych, warsztatów, treningów, liczba ich uczestników, w tym liczba osób kończących terapię.

- 2) wspieranie działania placówek leczenia odwykowego w szczególności poprzez:

- a) finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych dla uzależnionych, współuzależnionych oraz DDA, a także ofiar i sprawców przemocy domowej, uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych finansowanych przez NFZ,
- b) dofinansowanie poprawy warunków bazy lokalowej i ich wyposażenia,
- c) dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji pracowników leczenia odwykowego,

Wskaźniki: ilość dodatkowych programów, liczba uczestników, jakość bazy lokalowej porównanie ze stanem poprzednim, ilość odbytych przez pracowników leczenia odwykowego szkoleń, kursów itp.

5. Zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, poprzez:

- 1) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie i sytuacje kryzysowe w Punkcie Konsultacyjnym;

Wskaźniki: liczba udzielonych specjalistycznych porad/konsultacji, liczba osób korzystających z porad/konsultacji, liczba rodzin korzystających z porad/konsultacji, liczba osób udzielających porad/konsultacji.

- 2) prowadzenie programów i konsultacji edukacyjnych służących zwiększaniu kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie i będących w sytuacjach kryzysowych;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba przeprowadzonych konsultacji, liczba osób, które wzięły udział w programach, liczba osób korzystających z konsultacji, liczba realizatorów programów, liczba osób przeprowadzających konsultacje.

- 3) monitorowanie sytuacji osób/rodzin objętych pomocą oraz procedurą „Niebieskiej Karty”, w których występuje również problem uzależnienia;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań monitorujących, liczba osób/rodzin objętych monitoringiem.

- 4) zapewnienie konsultacji specjalistycznych, psychoterapii, pomocy prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych konsultacji, form terapii, pomocy prawnej, liczba osób korzystających z tych form pomocy, liczba podmiotów współpracujących.

6. Poprawa współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez:

- 1) udzielanie pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania Programu;

Wskaźniki: liczba udzielonych porad, konsultacji, szkoleń, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, liczba podmiotów.

- 2) współdziałanie z instytucjami i organizacjami w realizacji wspólnych przedsięwzięć służących poprawie skuteczności prowadzonych zadań;

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań profilaktycznych oraz terapeutycznych, liczba uczestników, liczba współpracujących podmiotów, liczba wspólnie realizowanych zadań.

V. ZADANIA

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych:

- 1) Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych w następujących formach:

- a) konsultacje specjalistów,
- b) zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi,
- c) pomoc i wsparcie psychologiczne,
- d) zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych, wspomagające proces zdrowienia,
- e) wspieranie osób uzależnionych, po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej,
- f) pomoc udzielana osobom uzależnionym od narkotyków, hazardu, Internetu, nikotyny

- 2) Udział lub organizowanie, współorganizowanie konferencji, seminariów oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji z zakresu terapii uzależnień.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej i prawnej.

- 1) Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych poprzez:

- a) konsultacje specjalistów,
- b) zajęcia edukacyjne,
- c) warsztaty umiejętności życiowych,
- d) treningi zachowań,
- e) poradnictwo,
- f) psychoterapię,
- g) działalność z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej.

- 2) Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób które chcą uzyskać informacje na temat uzależnień.

- 3) Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.

- 4) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie przez:

- a) dofinansowanie zadań realizowanych w ośrodkach interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie,

- b) szkolenia dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego
- c) finansowanie pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej dla ofiar przemocy w ramach pracy zespołów interwencyjnych w środowisku zdarzenia.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych

- 1) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym:
 - a) programów informacyjno-edukacyjnych,
 - b) programów środowiskowych,
 - c) programów rówieśniczych,
 - d) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii
 - e) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,
 - f) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych ,
 - g) programów nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej z zastosowaniem skutecznych strategii profilaktycznych oraz rozwiązań nowatorskich,
 - h) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców,
 - i) programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji.
 - j) Prowadzenie edukacji publicznej we współpracy z mediami publicznymi. Organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, akcjach profilaktycznych.
 - k) Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno - kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy Trzebnica.
- 2) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- 3) Udział lub organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień.
- 4) Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy” oraz innych środków odurzających).
- 5) Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie.
- 6) Opracowywanie, wykonywanie materiałów służących realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień oraz przemocy.
- 7) Zakup materiałów, nagród, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień oraz przemocy.
- 8) Inne działania z zakresu profilaktyki.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy

- 1) Udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.
- 2) Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji:

- a) programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka,
- b) programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- c) programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami zagrożonymi oraz uzależnionymi od narkotyków.

3) Współpraca z ruchami samopomocowymi.

5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ponoszenie kosztów z tym związanych oraz kosztów innych działań Gminnej Komisji.

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13' i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

VI. ADRESACI DZIAŁAŃ PROGRAMU

Program adresowany jest głównie do:

- a) mieszkańców Gminy Trzebnica,
- b) dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- c) kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pedagogów oraz psychologów szkolnych,
- d) organizacji pozarządowych,
- e) lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień,
- f) osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie i ryzykownie oraz ich rodzin,
- g) pozostałej społeczności lokalnej.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja zadań w ramach Programu finansowana będzie ze środków własnych Gminy Trzebnica pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) – przewidywane wpływy środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu w 2021 r. wyniosą ok. 576 000,00 zł. Na Przeciwdziałanie Narkomanii przewidziano w budżecie gminy Trzebnica kwotę 22 000,00 zł; w tym:

- prowadzenie punktu konsultacyjnego
- programy edukacyjne,
- przygotowanie materiałów informacyjnych dotyczących narkomanii.

Pozostała kwota wydatkowana będzie na rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy, w tym:

- Szkolne Programy Profilaktyczne,
- Konkursy, Happeningi,
- zajęcia profilaktyczno – wychowawcze,
- prowadzenie zajęć o charakterze rekreacyjno – sportowym,
- szkolenia, superwizje, programy profilaktyczne dla osób pracujących w Punktach Konsultacyjnych oraz pracowników świetlic, dofinansowanie wyjazdów dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniem lub przemocą
- wyjazdy osób uzależnionych oraz osób biorących udział w programach profilaktycznych
- bieżące utrzymanie obiektów i odnawianie i dostosowanie pomieszczeń, gdzie prowadzona jest działalność profilaktyczna z uwzględnieniem Punktów Konsultacyjnych do obowiązujących standardów i wymogów (opłaty – media),
- zakup niezbędnych środków czystości i ochrony osobistej (zgodnych z zaleceniami sanitarno – epidemiologicznymi związanymi z pandemią SARS COV-2)

- drobne naprawy usługowe, zakup materiałów biurowych, dydaktycznych, sprzętu sportowego – niezbędnych do prowadzenia działalności i terapii,
- zakup pozycji książkowych, ulotek, plakatów, sprzętu komputerowego i oprogramowania, AGD, rtv,
- opłaty telefoniczne i internetowe,
- promowanie bezalkoholowych imprez tanecznych o charakterze rodzinnym,
- wspieranie i dofinansowanie działalności grup terapeutycznych i treningów dla osób uzależnionych i współuzależnionych – ponad standard finansowany przez NFZ
- działalność Punktu Konsultacyjnego i informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym oraz dla ofiar przemocy domowej i ich rodzin (motywowanie do leczenia, porady, dyżury, informacje)
- działalność grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
- badania, opinie, diagnozy, ekspertyzy, realizowane i wydawane przez biegłych sądowych i opłaty sądowe,
- programy terapeutyczne skierowane do dzieci osób uzależnionych od alkoholu,
- współfinansowanie działań związanych z pracą Zespołu Interdyscyplinarnego – dotyczącego rodzin z problemem alkoholowym, w których występuje przemoc.

Z uwagi na zmieniające się decyzje Rady Ministrów RP na temat wydatkowania środków na działania związane z przeciwdziałaniem epidemii SARS COV-2, środki nie mogą być precyzyjnie podzielone na poszczególne zadania.

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne środki, pozyskiwane zarówno przez Gminę, jak też realizatorów i partnerów Programu.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Za koordynację i realizację Programu odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy Trzebnica, a w jego imieniu Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

Program realizowany jest we współpracy z innymi podmiotami, w tym:

- komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Trzebnicy oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy Trzebnica, będącymi dysponentami środków finansowych na realizację powierzonych zadań,
- szkołami, przedszkolami i placówkami oświatowymi,
- placówkami służby zdrowia,
- podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych,
- Gminną Komisją ds. spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- organizacjami pozarządowymi, organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi.

IX. GMINNA KOMISJA DS. PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIENIEŃ

1. Zadania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

- a) Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu.
- b) Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- c) Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązaniu problemów alkoholowych.
- d) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
- e) motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
- f) udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

- g) kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- h) udział w postępowaniu sądowym.
- i) Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej w Trzebnicy lokalizacji i limicie punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- j) Współudział w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami ustawy.

2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

Ustala się dietę dla przewodniczącego i każdego członka Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w wysokości: 120,00 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych brutto) z tytułu udziału w 1 (jednym) posiedzeniu tej Komisji. Wypłata wynagrodzenia za pracę w Komisji następuje na podstawie listy obecności potwierdzającej udział Członka Komisji w jej pracach, poświadczonej podpisem Przewodniczącego Komisji. W przypadku nieobecności Przewodniczącego Komisji potwierdzenia listy obecności dokonuje Sekretarz Komisji lub Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

